

Таким чином, стандарт доказування «поза розумним сумнівом» є кримінальним стандартом доказування, який використовується судом при вирішенні питання щодо доведеності вини особи та винесенні судового рішення. Концепції «стандарт доказування» та його виду - «поза розумним сумнівом» властиві наступні ознаки: варіативність стандарту доказування залежно від сфери застосування та предмету розгляду; тісний взаємозв'язок стандарту доказування та тягара доказування; стандарт доказування є певним критерієм прийняття рішення справедливим неупередженим судом, яке встановлює певну міру доведеності всіх складових кримінального правопорушення для визнання певного факту існуючим.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ В РУСІ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

*Петренко Ганна Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії
держави і права та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

Місцевий бюджет, як елемент фінансової системи держави, є одним з базових основ реалізації бюджетної політики країни та основною складовою її функціонування, при цьому саме питання забезпечення місцевих бюджетів фінансовими ресурсами є вельми важливим для ефективного розвитку регіонів. В русі обраного Україною курсу до бюджетної децентралізації, що визначено в Європейській Хартії про місцеве самоврядування⁴³³, слід зазначити, що місцеві податки є основним фінансовим інструментом наповнення місцевого бюджету, тому при його формуванні політика має бути спрямована на отримання доходів, за рахунок яких в повному обсязі можливо забезпечувати видатки на

⁴³³ Європейська хартія місцевого самоврядування: Європейська хартія від 15 жовтня 1985 р. № 994_036. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

повноцінне та ефективне функціонування територіальних громад, що є актуальним в умовах сьогодення.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік»⁴³⁴ вже у 2020 році реформа децентралізації в Україні повинна завершитись, що призведе до повного перерозподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та державними органами виконавчої влади.

При цьому, слід зазначити, що процеси бюджетної децентралізації, змінюючи взаємозалежність органів влади різних рівнів, зумовили зміни у податкових доходах місцевих бюджетів багатьох унітарних країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). До важливих тенденцій таких змін відноситься й зростання частки місцевих бюджетів у податкових доходах держави, розширення податкових повноважень місцевих органів влади⁴³⁵.

На даному етапі в Україні склалася така ситуація, що діюча система забезпечення місцевих бюджетів фінансовими ресурсами має високий рівень загальнодержавних бюджетних коштів та недостатній рівень власних доходів місцевого бюджету; постійно спостерігається велика частка трансфертних платежів у доходній частині місцевих бюджетів, проте акумуляція коштів у доходи місцевих бюджетів здійснюється лише на умовах покриття видатків.

Забезпеченню місцевих бюджетів фінансовими ресурсами приділяється багато уваги зі сторони таких науковців, як Л.Л. Єфіменко, Т.Г. Бондарчук, В.В. Письменний, Л.К. Воронова, В.Л. Андрущенко, Г.О. Надьон, І.В. Руденко, І.Я. Чугунов та ін., однак деякі питання у цій сфері ще потребують подальшого доопрацювання.

⁴³⁴ Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>

⁴³⁵ Руденко І.В. Особливості реалізації бюджетної децентралізації. *Фінансова система України в умовах економічних перетворень*: всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 18 - 19 квітня 2018 р.) : тези доп. / І.Я. Чугунов, М.В. Тарасюк, Т.В. Канєва та ін.; відп. за вип. І.Я. Чугунов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2018. С. 78 - 80.

Згідно статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування, органи місцевого самоврядування мають право на власні адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень. Дана стаття закріплює необхідність формування частини доходів місцевих бюджетів за рахунок місцевих податків, розмір яких має визначатися органами місцевого самоврядування. Таким чином гарантується право органів місцевого самоврядування на фінансову самостійність задля незалежності у виконанні завдань місцевого значення та досягнення високого рівня розвитку регіону.

На сьогодні, статтею 10 Податкового кодексу України⁴³⁶ встановлено місцеві податки, а саме – єдиний податок та податок на майно, і збори: туристичний збір і збір за місця для паркування транспортних засобів. При цьому, відповідно до п. 265.1.1 ст. 265.1 зазначеного Кодексу податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та плати за землю.

За показниками січня-травня 2018 року вагомим джерелом доходів місцевих бюджетів стала плата за землю, яка у структурі доходів займає 11,6% і становить 10,4 млрд грн, що на 1,8% більше від надходжень за аналогічний період минулого року. Приріст надходжень по єдиному податку по всіх місцевих бюджетах становить 28,7% (2,7 млрд грн) і його сума склала 12,2 млрд грн. Продовжується динамічне зростання доходів від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Упродовж січня-травня надходження склали 1,4 млрд грн, що становить 54,2% від планового показника на весь 2018 рік. Слід зазначити, що протягом січня-травня 2018 року надходження до загального фонду всіх місцевих бюджетів України (без урахування міжбюджетних трансфертів) склали 89,7 млрд грн. У порівнянні з аналогічним періодом 2017 року надходження зросли на 17,4 млрд грн або на 24,1%. Зважаючи на проведення активних процесів об'єднання територіальних громад у 2015-2017 роках, що стало наслідком розширення їх дохідної бази,

⁴³⁶ Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.10 р. № 2755. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, №15-16. Ст.112.

показник приросту доходів по відношенню до минулого року по бюджетах об'єднаних територіальних громад склав 64,8%, що в 1,6 рази більше ніж у попередньому періоді. Високий приріст надходжень свідчить про зацікавленість органів місцевого самоврядування у мобілізації коштів до своїх бюджетів та наявність резервів для подальшого зміцнення фінансової спроможності територіальних громад⁴³⁷.

Разом із позитивними змінами щодо посилення податкової платоспроможності місцевого самоврядування, ще залишається незначною фіскальна роль місцевих податків, має місце неврахування економічного, соціального та демографічного розвитку окремих територій під час встановлення податків, а також неможливість самостійного запровадження органами місцевого самоврядування власних податків, враховуючи особливості свого регіону.

На сьогодні, в Україні перелік місцевих податків є досить обмеженим, органи місцевого самоврядування не наділені необхідним рівнем податкової незалежності, більшість європейських місцевих податків не представлені у національній системі оподаткування.

Проте, у більшості розвинених країн органи місцевого самоврядування наділенні широкими податковими повноваженнями, зокрема самостійно встановлюють граничні розміри ставок місцевих податків, а в таких країнах як Австрія, Бельгія, Німеччина, Ісландія, Португалія, Чехія та Швейцарія мають право на встановлення ставок та бази оподаткування. Тому у таких країнах місцеві податки мають питому вагу в загальній сумі грошових надходжень місцевих бюджетів, зокрема в Австрії – 72%, Франції – 48%, Японії – 55% тощо. Найбільшу кількість місцевих податків запроваджено у Бельгії – близько 100, також можна виділити Італію – 70, у Німеччині – 55, Франції – понад 40. Досить розповсюдженими в зарубіжних країнах також є місцеві податки та збори екологічного призначення, зокрема: за забруднення довкілля, збирання,

⁴³⁷ Фінансові результати місцевих бюджетів за 5 місяців 2018 р. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/9047>.

вивезення та переробка побутових відходів, прибирання громадських місць, з мисливців і рибалок тощо. Так, у Нідерландах на місцевому рівні стягується податок за забруднення води та податок на утилізацію сміття, у Франції сплачується податок на прибирання території та податок на озеленення, податки на забруднення повітря запроваджено у Польщі, Чехії, Латвії, Литві⁴³⁸. Для більшості цих країн така чисельність місцевих податків надає змогу забезпечувати сталий розвиток регіону та ефективне розв'язання соціальних проблем населення на місцевому рівні.

Тому, на підставі застосування досвіду зарубіжних країн щодо ефективної системи місцевих податків, вбачається необхідним розширення повноважень органів місцевого самоврядування в частині надання права встановлення місцевих податків, закріплення фінансової самодостатності місцевого самоврядування, формування ефективної системи управління, упорядкування системи державного контролю без дублювання функцій.

Це в свою чергу дасть можливість наповнювати місцеві бюджети необхідними фінансовими ресурсами та ефективно розподіляти кошти задля вирішення актуальних проблем на місцевому рівні, реалізації соціальних та інфраструктурних проектів, створення умов для розвитку підприємництва, а також для залучення інвестиційного капіталу, що буде сприяти підвищенню економічного і соціального рівня розвитку регіонів.

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ВИКОРИСТАННЯ ЧУЖОГО МАЙНА У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Подоляк Аліна В'ячеславівна,
аспірантка юридичного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

Інтенсивний розвиток майнових господарських правовідносин в умовах сучасних економічних та ринкових перетворень в Україні, викликає об'єктивну

⁴³⁸ Надьон Г.О. Перспективи розвитку системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. *Часопис економічних реформ*. 2010. № 3. С. 28–33.